

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ
ЧОРНОБИЛЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ГЕНДЕРНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

загальна обов'язкова навчальна дисципліна
за освітньо-професійною програмою – «Цивільний захист»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

Рекомендовано кафедрою
Соціально-гуманітарних дисциплін
на 2024 – 2025 навчальний рік.
Протокол від «3» серпня 2024 року № 2.

Силабус розроблено згідно робочої програми навчальної дисципліни
«Гендерні основи безпеки та професійної діяльності».

2024 рік

Загальна інформація про дисципліну

1. Анотація дисципліни

Знання, отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності», сприяють розвитку професійного мислення здобувачів вищої освіти. Метою даного курсу є озброїти здобувачів вищої освіти теоретичними основами знань з питань гендерних основ безпеки та трудової діяльності, щоб на цій основі сформувані у них компетентності недискримінаційної поведінки, протидії гендерно зумовленому насильству, які є важливим та ефективним сучасним інструментом становлення професійної свідомості, впровадження гуманістичних органічних взаємин в органах і підрозділах цивільного захисту.

Здобувачі вищої освіти повинні вивчити соціологічні аспекти понять гендер та стать, історичний розвиток феміністичних теорій та концептуалізацію гендеру в чоловічих дослідженнях, ознайомитися з міжнародним законодавством та національною нормативно-правовою базою щодо гендерних питань, дослідити проблему забезпечення гендерної рівності в секторі МВС та проаналізувати основи гендерної політики ДСНС України, і звичайно мати навички застосування отриманих знань.

2. Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Федоренко Яніна Анатоліївна, доцент кафедри суспільних наук факультету цивільного захисту, доктор історичних наук, професор.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8а, викладацька кафедри суспільних наук Мобільний номер телефону – 097 389 75 13
E-mail	yanava@ukr.net
Наукові інтереси	Стосуються проблем методики та методології проведення наукових досліджень, світових глобалізаційних процесів, гендерних аспектів безпеки та професійної діяльності в Україні та світі.
Професійні здібності	Організаційні та комунікативні якості; навички навчання та викладання; навички організації освітнього процесу та наукової діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Доктор історичних наук 00.07.01 «Історія України». Автор та співавтор 10 колективних монографій, понад 100 наукових фахових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях.

3. Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно

затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується в додатку МКР.

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 14.00 до 16.00 у викладацькій кафедрі суспільних наук. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

4. Мета вивчення дисципліни – озброїти здобувачів вищої освіти теоретичними основами знань з питань гендерних основ безпеки та професійної діяльності, щоб на цій основі сформувані у них компетентності недискримінаційної поведінки, протидії гендерно зумовленому насильству, які є важливим та ефективним сучасним інструментом становлення професійної свідомості, впровадження гуманістичних органічних взаємин в органах і підрозділах цивільного захисту.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	<i>обов'язкова загальна</i>	<i>обов'язкова загальна</i>
Рік підготовки	2024 – 2025	2024 – 2025
Семестр	3-й	3-й
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3,0	3,0
- кількість змістовних модулів	2	2
- загальна кількість годин	90 год.	90 год.
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	20 год.	4 год.
- практичні заняття (годин)	-	-
- семінарські заняття (годин)	22 год.	-
- лабораторні заняття (годин)	-	-
- курсовий проект (робота)	-	-
- інші види занять (годин)	-	-
- самостійна робота (годин)	48 год.	86 год.
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-	-
- підсумковий контроль	диференційований залік	диференційований залік

6. Передумови для вивчення дисципліни

Для якісного вивчення навчальної дисципліни «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності» є успішне вивчення насамперед предметів

гуманітарного спрямування під час навчання. Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни ґрунтуються на знаннях, отриманих з попередньо вивчених дисциплін, зокрема, «Історії та культури України», а також «Іноземної мови» та «Української мови (за професійним спрямуванням)». Навчальний матеріал, який вивчається дисципліною «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності» використовується під час наступного вивчення таких дисциплін як: «Політологія», «Охорона праці в цивільній безпеці», «Психологія професійної діяльності», «Нормативно-правове регулювання у сфері цивільного захисту».

7. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності» повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.	ПРН02.
Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою; читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності.	ПРН05.

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК01.
Здатність оберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ЗК02.
Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	ЗК04.
Здатність спілкуватися іноземною мовою.	ЗК05.

8. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

Модуль 1. Гендер як соціальний феномен

Тема 1.1 Гендер та гендерна рівність: основні поняття та концепції.

Література: [1, 2, 15, 19, 20, 22, 23]

Тема 1.2. Еволюція та різновиди феміністичних теорій.

Література: [15, 19, 20, 22, 23]

Тема 1.3. Концептуалізація гендеру в чоловічих дослідженнях

Література: [15, 19, 20, 22, 23]

Тема 1.4. Гендерні відносини в Україні

Література: [15, 17, 19, 20, 22, 23]

Тема 1.5. Гендерна соціалізація

Література: [15, 17, 19, 20, 22, 23]

Тема 1.6. Гендерна дискримінація

Література: [9, 15, 17, 19, 20, 22, 23]

Модуль 2. Гендерні аспекти професійної діяльності в секторі безпеки життєдіяльності

Тема 2.1. Міжнародне законодавство і питання щодо забезпечення гендерної рівності у світі

Література: [10, 15, 19, 23]

Тема 2.2. Національна нормативно-правова база щодо гендерних питань

Література: [1-11, 15, 23]

Тема 2.3. Проблема забезпечення гендерної рівності в секторі МВС України. Гендерна політика ДСНС України.

Література: [1-11, 13, 15, 18, 23]

Тема 2.4. Гендерне насильство в умовах воєнного стану. Допомога постраждалим від гендерно зумовленого насильства.

Література: [8, 12, 14, 15, 16, 21, 23]

Модульний контроль

Диференційований залік

9. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять(очна (денна, вечірня) форма):

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота
3- й семестр						
Модуль 1 Гендер як соціальний феномен						

Тема 1. Гендер та гедерна рівність: основні поняття та концепції.	9	2	2		5	
Тема 2. Еволюція та різновиди феміністичних теорій.	9	2	2		5	
Тема 3. Концептуалізація гендеру в чоловічих дослідженнях	9	2	2		5	
Тема 4. Гендерні відносини в Україні	9	2	2		5	
Тема 5. Гендерна соціалізація	9	2	2		5	
Тема 6. Гендерна дискримінація	7	2	2		5	
Разом за модулем	54	12	12		30	

3- й семестр

Модуль 2 Гендерні аспекти професійної діяльності в секторі безпеки життєдіяльності

Тема 7. Міжнародне законодавство та і питання щодо забезпечення гендерної рівності у світі	8	2	2		4	
Тема 8. Національна нормативно-правова база щодо гендерних питань	8	2	2		4	
Тема 9. Проблема забезпечення гендерної рівності в секторі МВС України. Гендерна політика ДСНС України	9	2	2		5	
Тема 10. Гендерне насильство в умовах воєнного стану. Допомога постраждалим від гендерно зумовленого насильства.	9	2	2		5	
Підсумкова модульна робота	2					2
Разом за модулем 2	36	8	8		18	2
Разом	90	20	20		48	2

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (заочна (дистанційна) форма):

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота

3- й семестр

Модуль 1 Гендер як соціальний феномен

Тема 1. Гендер та гедерна рівність: основні поняття та концепції.	12	2			10	
Тема 2. Еволюція та різновиди феміністичних теорій.	10				10	
Тема 3. Концептуалізація гендеру в чоловічих дослідженнях	10				10	
Тема 4. Гендерні відносини в Україні	10				10	
Тема 5. Гендерна соціалізація	10				10	
Тема 6. Гендерна дискримінація	10				10	

Разом за модулем	62	2			60	
3- й семестр						
Модуль 2 Гендерні аспекти професійної діяльності в секторі безпеки життєдіяльності						
Тема 7. Міжнародне законодавство та і питання щодо забезпечення гендерної рівності у світі	8				8	
Тема 8. Національна нормативно-правова база щодо гендерних питань	8				8	
Тема 9. Проблема забезпечення гендерної рівності в секторі МВС України. Гендерна політика ДСНС України	10				10	
Тема 10. Гендерне насильство в умовах воєнного стану. Допомога постраждалим від гендерно зумовленого насильства.	12	2			10	
Разом за модулем 2	38	2			26	
Разом	90	4			86	

10. Теми семінарських занять

(збігаються із назвами тем програми навчальної дисципліни)

11. Теми лабораторних занять

(не передбачено навчальним планом)

12. Індивідуальні завдання (Орієнтовна тематика індивідуальних завдань)

З навчальної дисципліни «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності» у якості виконання індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти запропоновано виконання рефератів. Тематика рефератів повинна мати гуманітарно-просвітницьку спрямованість. Окрім запропонованих для написання тем здобувач може обрати власну, вільну тему. Відпрацьоване індивідуальне завдання є елементом допуску до здавання підсумкового контролю за навчальну дисципліну та відноситься до категорії відпрацьованих звітних матеріалів навчання за даною навчальною дисципліною. Реферат відпрацьовується кожним здобувачем вищої освіти відповідно до вказівок стосовно написання рефератів. Викладачем оцінюється розуміння здобувачем вищої освіти висвітленої теми, послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань (рефератів).

1. Андрогінність.
2. Відмінність між поняттями стать та гендер.

3. Відмінності радикального фемінізму від гендерної теорії.
4. Гендерна рівність: рівні права та рівні можливості
5. Концепції гендерної рівності.
6. Єлена Анжуйська
7. Христина Пізанська
8. Ебігейл Адамс
9. Суфражизм
10. Фаррухру Парса
11. Роберт (Рейвін) Конелл
12. Майкл Меснер
13. Рух за права чоловіків
14. Морально-правові норми – гендер у фокусі релігії
15. Гендерна культура українського суспільства
16. Особливості гендерної ідентифікації
17. Гендерна соціалізація в сім'ї
18. Гендерні аспекти соціалізації студентів
19. Особливості гендерної дискримінації в Україні
20. Гендерна дискримінація в країнах ЄС
21. Глобальний Індекс гендерного розриву.
22. Основні принципи гендерної політики.
23. Міжнародні стандарти гендерної рівності
24. Розвиток гендерного законодавства
25. Врахування гендерних аспектів у формуванні законодавства України
26. Українські ЗМІ та відображення гендерної проблематики
27. Проблематика гендерного насильства в українському законодавстві
28. Основні функції уповноваженого з прав людини
29. Гендерні дисбаланси в пенсійному страхуванні в Україні
30. Гендерні дисбаланси у трудовому праві в Україні
31. Забезпечення рівних прав і можливостей стосовно політичної участі жінок в Україні
32. Жінки в українській політиці на рівні прийняття рішень та ініціативи стосовно покращення ситуації.
33. Робота жінок у Державній службі з надзвичайних ситуацій України.
34. Проблема працевлаштування жінок в Україні.
35. Перша психологічна допомога постраждалим від гендерного насильства.
36. Жінка в Збройних Силах України: гендерний дисбаланс чи патріотичний обов'язок.

13. Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах:** навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота. В навчальній дисципліні використовуються **такі методи навчання і викладання:**

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи

навчання (лекція, пояснення, бесіда); наочні методи навчання (презентації, ілюстрація, демонстрація, спостереження);

- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний.

- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;

- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

- науково-дослідна робота;

- самостійна робота.

14. Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання під час вивчення навчальної дисципліни «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності» є:

- доповіді на семінарських заняттях (презентаційні матеріали, тексти доповідей та виступів);

- усне опитування на лекціях та семінарських заняттях;

- виконання рефератів;

- диференційований залік (відповіді на питання, винесені на залік).

7. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю. Форми поточного та підсумкового контролю, які застосовуються під час вивчення навчальної дисципліни «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності»:

Поточний контроль.

Поводиться на кожному семінарському занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях. Поточний контроль може проводитися наступними способами:

- усне опитування – застосовується під час проведення навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу попереднього заняття;

- письмовий експрес-контроль (летючка) – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні

міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

5 балів – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

4 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі, висловлює свої думки, приклади не наводить;

3-2 балів – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

1 бал – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки;

0 балів – здобувач не намагається знайти відповіді на питання.

Індивідуальні завдання.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється на семінарських заняттях за шкалою від 0 до 5 балів. Оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність відповіді, самостійність мислення, впевненість в вірності своїх суджень, вміння відстоювати власну позицію, аргументувати, виділяти головне, вміння робити висновки, розкривати перспективу розвитку ідеї або проблеми, креативність мислення; допустимий відсоток запозичень, уміння публічно чи письмово представити досліджуваний матеріал.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двох теоретичних запитань та тестового завдання. Відповіді на поставленні завдання здобувачів повинні відображати вільне володіння обсягом навчального матеріалу, передбаченого програмою. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 30 балів):

30 балів – вірно дана відповідь на всі запитання, зроблено відповідні висновки, без помилок виконано тестові завдання;

20-29 балів – дана вірна відповідь на 2 запитання, але недостатньо обґрунтовано, допущено декілька помилок у тестових завданнях;

10-19 балів – дана вірна відповідь на одне запитання, зроблено помилки (2-3) у тестових;

1-9 бали стисла відповідь дана на одне запитання, у тестових допущено 4-5 помилок;

0 балів – відповідь відсутня.

Підсумкова оцінка за вивчений модуль визначається як сума поточних оцінок (балів) за вивченим модулем. Оцінювання кожного модуля необхідно проводити таким чином, щоб звітність за результатами засвоєння

модуля була як за обов'язкові види робіт так і за допоміжні завдання (активність та успішність здобувачів вищої освіти під час проведення семінарів (для денної форми навчання), відпрацювання рефератів, доповідей, презентацій тощо).

Підсумкова оцінка визначається за результатами отриманих модульних оцінок (балів) за усі модулі та відповіді на заліку.

З навчальної дисципліни «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності» підсумковою формою контролю є диференційований залік по завершенню вивчення навчальної дисципліни (3-й семестр).

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Очна форма навчання

Розподіл балів							
Модуль 1							
Т. 1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Індивідуальні завдання	
до 5	до 5	до 5	до5	до 5	до 5	до 5	
Модуль 2							
Т.7	Т.8	Т.9	Т.10	Індивідуальні завдання	Модульна контрольна робота	Диференційований залік	
до 5	до 5	До 5	до 5	до 5	до 30	10	100

Заочна (дистанційна) форма навчання

Розподіл балів										
Модуль 1						Модуль 2				
Т.1.	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8	Т.9	Т.10	Модульна контрольна робота
-	-	-	-	-		-	-	-	-	60
Індивідуальна самостійна робота						Підсумковий контроль (Диференційований залік)				Сума балів за дисципліну
10						30				100

Перелік запитань для підготовки до диференціального заліку

1. Розкрийте зміст понять біологічна і соціальна стать та гендер.
2. Охарактеризуйте методологічні засади гендерної теорії
3. Проаналізуйте явище фемінізму як боротьбу за рівні права і можливості жінок і чоловіків.
4. З'ясуйте джерела виникнення феміністичних ідей.
5. Проаналізуйте суфражизм і ліберальний фемінізм.
6. Охарактеризуйте марксистський фемінізм.
7. Дайте порівняльну характеристику радикальному фемінізму і постмодерністському фемінізму.
8. Знайдіть історичні витоки «кризі маскуліності» та чоловічим рухам

9. Охарактеризуйте чоловічі дослідження і парадигми маскулінності
10. Визначте константи і зсуви маскулінності
11. Розкрийте зміст поняття «гендерна ідентичність».
12. Як проходить гендерна соціалізація індивіда? Назвіть основні агенти гендерної соціалізації.
13. Дайте характеристику теоріям гендерної соціалізації.
14. Поясніть явище гендерних дисгармоній.
15. Розкрийте зміст поняття «дискримінація», охарактеризуйте її види.
16. Порівняйте між собою пряму і непрямую дискримінацію.
17. Проаналізуйте основні форми структурної дискримінації: ксенофобію, расизм, антисемітизм.
18. Поясніть, що являє собою дискримінація за гендерною ідентичністю, статтю, сексуальною орієнтацією?
19. Вкажіть, які існують інституційні механізми подолання гендерної дискримінації в Україні
20. Охарактеризуйте зміст Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок.
21. Проаналізуйте основні положення Резолюції РБ ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» та суміжних з нею резолюцій.
22. Охарактеризуйте зміст Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція).
23. Проаналізуйте основні положення Інструкції Генерального секретаря ООН з репарацій, пов'язаних з сексуальним насильством під час конфліктів
24. Охарактеризуйте зміст Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».
25. Охарактеризуйте зміст Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні».
26. Охарактеризуйте зміст Національного плану дій України з виконання резолюції. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».
27. Поясніть, яка відповідальність настає за скоєння гендерно зумовленого насильства?
28. Проаналізуйте інституційний механізм формування та реалізації гендерної політики в Україні.
29. Визначте функції профільних структурних підрозділів з питань гендерної політики.
30. Охарактеризуйте процес впровадження гендерної рівності в систему органів виконавчої влади України.
31. Визначте основні проблеми реалізації гендерної рівності та її переваги для сектору безпеки.
32. Розкрийте особливості реалізації гендерної рівності в діяльності органів системи ДСНС України.
33. Охарактеризуйте процес інституалізація гендерної політики в секторі безпеки

34. Складіть алгоритм процесу надання допомоги постраждалим від гендерно зумовленого насильства
35. Поясніть як ідентифікувати випадки гендерно зумовленого насильства.
36. Охарактеризуйте ознаки фізичного насильства.
37. Охарактеризуйте ознаки психологічного насильства.
38. Охарактеризуйте ознаки сексуального насильства.
39. Поясніть як повинний бути організований процес надання допомоги постраждалим від насильства в умовах воєнного стану.
40. Поясніть порядок надання першої психологічної допомоги постраждалим від гендерного насильства в умовах воєнного стану.

15. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

4. При виконанні індивідуальної (самостійної) роботи здобувач зобов'язаний дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувач несе відповідальність згідно «Кодексу академічної доброчесної НУЦЗ України».

16. Рекомендовані джерела інформації

Література

1. Освітньо-професійна програма «Цивільний захист» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека», рівень вищої освіти – перший, ступінь – бакалавр. Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2023. – 30с.

2. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р. № 2222-IV. – К., 2006. – 124 с.

3. Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» від 15 листопада 2001 р. № 2789-III [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL.: www.rada.gov.ua

4. Указ Президента України «Про підвищення соціального статусу жінок в Україні» від 25 квітня 2001 р. № 283/2001 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/283/2001#Text>

5. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 08 вересня 2005 р. № 2866-IV [Електронний ресурс] // Офіційний

сайт Верховної Ради України. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>

6. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022 – 2024 роки» від 12 серпня 2022 р. № 752-р [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-%D1%80#Text>

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві» від 27 грудня 2006р. № 1834 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1834-2006-%D0%BF#Text>

8. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» зі змінами від 17.01.2010 №2229-VIII [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL.: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text

9. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 13.05.2014 № 37 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL.: zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text

10. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року» [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>

11. Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2025 року» від 2 червня 2023 року [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/496-2023-%D1%80#Text>

12. Адільханян І., Агабекян Т. Чумало М. та інші Запобігання та реагування на гендернозумовлене насильство під час війни та в післявоєнних умовах Досвід та рекомендації жіночих громадських організацій. – Відень: Wave. – 54с.

13. Впровадження гендерної політики та забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків [Електронний ресурс] // Звіт про основні результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2022 році. URL.: <https://dsns.gov.ua/upload/1/6/4/9/3/5/0/publicnii-zvit-2022-ostannia-versiia-1.pdf>

14. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану: навчальний посібник / під заг. ред. Ковалю М., Львів 2023. – 171с.

15. Жінки. Мир. Безпека: Інформаційно-навчальний посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців сектору безпеки/ Колектив авторок. – Київ, 2017. – 264 с.

16. Зозуля О.В. Причини виникнення гендерно зумовленого насильства серед населення України в умовах збройного конфлікту. Актуальні проблеми психології. 2018. Том І. Вип. 50. С. 57–64.

17. Камінська Н.В. Забезпечення гендерної рівності: проблеми теорії та практики. К.: КНТ, 2019. – 280с.

18. Камінська Н. В., Чернявський С. С., Перунова О. С. Забезпечення гендерної рівності в системі МВС та інших центральних органів виконавчої влади: лекція. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. – 31 с.

19. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. – К., 2014. – 65 с.

20. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. – К.: Основи, 2017. – 256 с.

21. Політова А. С. Форми гендерно зумовленого насильства в умовах збройного конфлікту (воєнного стану) // Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». – 2023. №2. – С. 307 – 311. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.53>

22. Уварова О. О. Права жінок та гендерна рівність: Навчальний посібник. – К.: «ФОРМ» Голембовська О. О., 2018. – 204с.

23. Федоренко Я. А. Основи гендерної безпеки і трудової діяльності: курс лекцій. – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2022. – 112с.

24. Федоренко Я. А. Оптимізація механізму здійснення державної політики щодо забезпечення гендерної рівності в Державній службі України з надзвичайних ситуацій // Колективна монографія «Державне регулювання соціальної політики у сфері цивільного захисту». – Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2021. – С. 303-328

25. Чубіна Т. Д., Федоренко Я. А. Історичні особливості становлення національного законодавства України в процесі формування державної політики забезпечення гендерної рівності // Збірник наукових праць «Вісник Черкаського університету» – Серія Історичні науки. – № 2. – Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2021. – С. 58-65.

26. Чубіна Т. Д., Федоренко Я. А. Особливості реалізації Державною службою України з надзвичайних ситуацій Національного плану дій з виконання Резолюції 1325 «Жінки, мир, безпека» // Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том 11: Когнітивні горизонти: перспективи для науки та освіти [колективна монографія] Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон: Посвіт, 2024. С. 263-277

27. Чубіна Т. Д., Федоренко Я. А. Historical features of the formation of international legislation and its implementation in the mechanism of realization of the state policy of ensuring equal rights and opportunities for women and men in Ukraine // Європейські історичні студії: науковий журнал. – № 28. – К., 2024. – С. 167 – 180

Розробник:

професор кафедри СГД

доктор історичних наук, професор

Яніна ФЕДОРЕНКО